

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ Mgr. A. Č.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. J. L., bývajúcim v B., **2/ Ing. A. Č.**, bývajúceho v B., zastúpeného Mgr. N. Š., advokátkou so sídlom v B., **3/ Ing. B. Č.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. L. K., advokátkou so sídlom v B., proti žalovaným **1/ H.**, so sídlom v B., **2/ B. M.**, so sídlom v B., **o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 22 C 246/2005, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. novembra 2012 sp. zn. 9 Co 195/2011, 9 Co 196/2011, 9 Co 197/2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 29. novembra 2012 sp. zn. 9 Co 195/2011, 9 Co 196/2011, 9 Co 197/2011 okrem výroku, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 10. decembra 2010 č.k. 22 C 246/2005-254 o zamietnutí žaloby voči žalovanému 2/ a potvrdil uznesenia Okresného súdu Bratislava I z 29. októbra 2009 č.k. 22 C 246/2005-213 a z 10. marca 2011 č.k. 22 C 246/2005-274; vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 10. decembra 2010 č.k. 22 C 246/2005-254 zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobcov 1/ až 3/ a žalovaného 1/ k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území B., zapísaných na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – zastavané plochy a nádvoria vo výmere X. m² a na nej postaveného bytového domu súpisného č. X. s dvorným plotom a vonkajšími úpravami v B. č. 4 (ďalej len „nehuteľnosť“), spoluvlastnícky podiel vo veľkosti 24/28-in vo vlastníctve žalovaného 1/ prikázal do vlastníctva žalobkyne 1/ tak, že celá nehnuteľnosť bude v podielovom

spoluvlastníctve žalobkyne 1/ v podiele 240/288, žalobcu 2/ v podiele 24/288 a žalobcu 3/ v podiele 24/288 a žalobkyni 1/ uložil povinnosť vyplatiť žalovanému 1/ sumu 190 116 €; žalobu voči žalovanému 2/ zamietol. Žalovanému 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ až 3/ náhradu súdneho poplatku vo výške 4 656,96 € a žalobkyni 1/ trovy konania vo výške 3 089 €. V odôvodnení uviedol, že je nesporné, že žalobcovia 1/ až 3/ a žalovaný 1/ sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti, ako i že medzi nimi nedošlo k dohode o zrušení a vyporiadaní tohto spoluvlastníctva. Po zistení, že reálna deľba nehnuteľnosti podľa § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka neprichádza do úvahy, rozhodol o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva a s prihliadnutím na účelné využitie nehnuteľnosti, spoluvlastnícky podiel žalovaného 1/ prikázal do výlučného vlastníctva žalobkyne 1/, ktorej zároveň uložil povinnosť vyplatiť žalovanému 1/ náhradu za jeho spoluvlastnícky podiel. Pri určení hodnoty spoluvlastníckeho podielu vychádzal súd zo znaleckého posudku vypracovaného znalkyňou Ing. K. V., podľa ktorého hodnota nehnuteľnosti je 6 200 000 Sk (205 802 €), zohľadnil opotrebenie nehnuteľnosti za čas od vyhotovenia znaleckého posudku a určil primeranú náhradu za spoluvlastnícky podiel v sume 190 116 €. Žalobu voči žalovanému 2/ zamietol z dôvodu nedostatku pasívnej legitimácie. Výrok o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

Okresný súd Bratislava I uznesením z 29. októbra 2009 č.k. 22 C 246/2005-213 nepripustil vstup J. I., bývajúcej v B. do konania ako vedľajšej účastníčky na strane žalovaných a uznesením z 10. marca 2011 č.k. 22 C 246/2005-274 uložil žalovanému 2/ povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie v sume 5 703 €.

Rozsudok súdu prvého stupňa napadli odvolaním žalovaní 1/ a 2/. Žalovaný 2/ odvolaním napadol uznesenie súdu prvého stupňa z 10. marca 2011 č.k. 22 C 246/2005-274, ktorým mu bola uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie, a J. I. napadla odvolaním uznesenie súdu prvého stupňa z 29. októbra 2009 č.k. 22 C 246/2005-213 o nepripustení jej vstupu do konania ako vedľajšej účastníčky.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 29. novembra 2012 sp. zn. 9 Co 195/2011, 9 Co 196/2011, 9 Co 197/2011 rozsudok súdu prvého stupňa A/ potvrdil v časti, v ktorej zrušil a vyporiadal podielové spoluvlastníctvo a v časti, v ktorej prikázal spoluvlastnícky podiel žalovaného 1/ do vlastníctva žalobkyne 1/, B/ zmenil v časti finančnej náhrady tak, že žalobkyni 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 1/ sumu vo výške 211 00 €, C/ potvrdil

v časti zamietnutia žaloby voči žalovanému 2, D/ potvrdil v časti náhrady trov prvostupňového konania. Ďalej potvrdil uznesenia súdu prvého stupňa z 10. marca 2011 č.k. 22 C 246/2005-274 a z 29. októbra 2009 č.k. 22 C 246/2005-213, žalobcom 1/ až 3/ nepriznal náhradu trov odvolacieho konania a žalovaných 1/ a 2/ zaviazal zaplatiť spoločne a nerozdielne na účet odvolacieho súdu náhradu trov konania štátu vo výške 2 010 €. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd v súlade s § 142 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka posudzoval existenciu dôvodov pre zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, jeho spôsoby a dospel k záveru, že súd prvého stupňa správne zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobcov 1/ až 3/ a žalovaného 1/ k nehnuteľnosti a správne spoluvlastnícky podiel žalovaného 1/ prikázal do vlastníctva žalobkyne 1/, preto v tejto časti prvostupňový rozsudok potvrdil (§ 219 O.s.p.). Podľa jeho názoru však súd prvého stupňa nesprávne rozhodol v časti určenia výšky primeranej náhrady za spoluvlastnícky podiel žalovaného 1/, keď pri svojom rozhodovaní vychádzal zo všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti stanovenej znalkyňou Ing. V. z dôvodu, že tento znalecký posudok vzhľadom na čas, kedy bol vypracovaný a kedy rozhodol vo veci súd prvého stupňa, nemohol byť už aktuálny, pričom z rozhodnutia prvostupňového súdu nie je zrejmé, na základe akých kritérií znížil znalkyňou určenú všeobecnú hodnotu nehnuteľnosti. Odvolací súd po doplnení dokazovania znalcom dospel k záveru, že všeobecná cena nehnuteľnosti činí 422 000 € a z toho primeraná náhrada za spoluvlastnícky podiel žalovaného 1/ predstavuje 211 000 €. Preto v zmysle § 220 O.s.p. v časti finančnej náhrady rozsudok prvostupňového súdu zmenil. Odvolací súd za správne považoval aj rozhodnutie prvostupňového súdu v časti zamietnutia žaloby voči žalovanému 2/, ako aj v časti o náhrade trov konania a v celom rozsahu sa stotožnil s dôvodmi uvedenými súdom prvého stupňa v rozhodnutí. Súčasne z vecne správnych dôvodov potvrdil aj uznesenia súdu prvého stupňa, ktorými nebol pripustený vstup J. I. do konania ako vedľajšej účastníčky a žalovanému 2/ uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p., § 142 ods. 3 O.s.p. a § 151 O.s.p. a o náhrade trov konania štátu podľa § 148 ods. 1 O.s.p.

Žalovaní 1/ a 2/ napadli dovolaním rozsudok odvolacieho súdu v jeho zmeňujúcom výroku, prípustnosť ktorého odôvodnili § 238 ods. 1 O.s.p. a jeho dôvodnosť § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. Nesúhlasili s výškou primeranej náhrady, na ktorej vyplatenie bola zviazaná žalobkyňa 1/, podľa názoru žalovaného 1/ jej výška mala byť určená sumou 432 633,16 €. Preto žiadali rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zmeniť a žalobkyňi

1/ uložiť povinnosť vyplatiť žalovanému 1/ sumu 432 633,16 €, resp. v tejto časti rozsudok zrušiť a vec v rozsahu zrušenia vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalobcovia 1/ až 3/ vo vyjadreniach k dovolaniam zhodne uviedli, že rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti je vecne správny a navrhli dovolania zamietnuť, resp. odmietnuť.

Uznesením Okresného súdu Bratislava I z 28. júna 2013 č. k. 22 C 246/2005-480 bolo konanie o dovolaní žalovaného 2/ právoplatne zastavené, preto dovolací súd podrobil dovolaciemu prieskumu len dovolanie podané žalovaným 1/.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že tento rozsudok treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi (§ 242 ods. 1 O.s.p.) s výnimkou vecí uvedených v § 242 ods. 2 O.s.p. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať, či napadnutý rozsudok nebol vydaný v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ - g/ O.s.p. Uvedené procesné vady neboli dovolateľom namietané a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo.

Povinnosť dovolacieho súdu skúmať, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní zaťaženom procesnou vadou, nie je daná len vo vzťahu k procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p., ale tiež vo vzťahu k procesným vadám inej závažnej povahy

(tzv. iným vadám), pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). So zreteľom na to dovolací súd skúmal, či v prejednávanej veci nedošlo k takejto procesnej vade. Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnúť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Uvedená procesná vada zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. So zreteľom na to dovolací súd skúmal, či v prejednávanej veci nedošlo k takejto procesnej vade.

V danom prípade predmetom konania je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva žalobcov 1/ až 3/ a žalovaného 1/ k nehnuteľnosti. Keďže zmyslom zrušenia a vyporiadania spoluvlastníctva je nové konštituovanie hmotnoprávnych vzťahov, ktoré sa odvodzujú od spoločnej veci a vyporiadanie doterajších vzťahov, rozhodnutie súdu preto musí celkovo vyriešiť doteraz existujúci spoluvlastnícky vzťah. Z tohto dôvodu predmetom zrušenia a vyporiadania je vždy celá vec, ktorá je v podielovom spoluvlastníctve účastníkov.

Súd prvého stupňa po zistení, že vec nie je reálne deliteľná, rozhodol o zrušení spoluvlastníctva a jeho vyporiadani v zmysle § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka tak, že prikázal spoluvlastnícky podiel žalovaného 1/ do výlučného vlastníctva žalobkyne 1/ a rozhodol zároveň o jej povinnosti vyplatiť podielového spoluvlastníka – žalovaného 1/ podľa výšky jeho spoluvlastníckeho podielu.

Na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ do veci samej odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa a v časti zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva ho potvrdil a zmenil pokiaľ ide finančné vyporiadanie spoluvlastníckeho podielu žalovaného 1/, ktorý bol prikázaný do výlučného vlastníctva žalobkyne 1/.

Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že postup odvolacieho súdu je v rozpore s procesnými pravidlami, obsiahnutými v Občianskom súdnom poriadku ako aj s konštantnou judikatúrou (viď R 1/70). Rozsah odvolacieho prieskumu je v zásade daný

odvolaním (viď § 212 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého je odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania). Odvolateľ teda spravidla sám určuje rozsah, v akom má byť napadnuté rozhodnutie preskúmané odvolacím súdom (či napáda rozhodnutie vo všetkých jeho výrokoch alebo len niektorý z nich alebo len z hľadiska niektorej konkrétnej veci alebo práva). Výnimky zo zásady uvedenej v predchádzajúcom odseku sú taxatívne vypočítané v § 212 ods. 2 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia súd nie je viazaný rozsahom odvolania a/ vo veciach, v ktorých možno začať konanie bez návrhu, b/ v prípadoch, keď od rozhodnutia o napadnutom výroku je závislý výrok, ktorý odvolaním nebol dotknutý, c/ v prípadoch, keď ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že rozhodnutie sa musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane, a kde platia úkony jedného z nich aj pre ostatných (§ 91 ods. 2), hoci odvolanie podal len niektorý z účastníkov, d/ ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkmi. V týchto prípadoch sú na jednej strane obmedzení účastníci konania v možnosti nakladať s určitými nárokmi a na strane druhej dáva možnosť súdu, aby prekročil návrhy účastníkov.

Z povahy konania o návrhu na zrušenie podielového spoluvlastníctva a na vykonanie jeho vyporiadania niektorým zo spôsobov uvedených v § 142 Občianskeho zákonníka vyplýva, že na strane žalobcov či žalovaných musia byť uvedení vždy všetci podieloví spoluvlastníci a že predmetom konania je vždy celá vec. Keďže predmet konania nie je v odvolacom konaní deliteľný, celý výrok vo veci samej je vždy jedným zo spôsobov zrušenia podielového spoluvlastníctva a rozhodnutie vo veci, hoci by pozostávalo z niekoľkých oddelených častí (v danom prípade výrok o zrušení podielového spoluvlastníctva, výrok o prikázaní do výlučného vlastníctva jednému zo spoluvlastníkov a výrok o náhrade za spoluvlastnícky podiel), nie je rozhodnutím o niekoľkých právach so samostatným skutkovým základom. Rozhodnutie odvolacieho súdu sa vzťahuje vždy na celý výrok vo veci a žiadna jeho časť nenadobúda oddelene právoplatnosť (§ 206 ods. 2 O.s.p.). Preto odkladný účinok odvolania podaného jedným z viacerých podielových spoluvlastníkov (aj keď sa ním účastník domáha preskúmania len určitých častí výroku) sa vždy vzťahuje na celý výrok vo veci a žiadna jeho časť nenadobúda oddelene právoplatnosť. Preto odvolací súd musí z podnetu podaného odvolania preskúmať vždy celý výrok vo veci (§ 212 ods. 1 O.s.p.), pretože nie je v tomto konaní viazaný návrhom účastníkov na spôsob vyporiadania a môže toto rozhodnutie ako celok buď potvrdiť (§ 219 O.s.p.) alebo zmeniť (§ 220 O.s.p.), alebo zrušiť (§ 221 O.s.p.).

Pokiaľ odvolací súd na základe odvolania podaného proti rozsudku súdu prvého stupňa o zrušení a vypořádání podielového spoluvlastníctva pristúpi k zmene napadnutého rozhodnutia vo veci samej (o tento prípad ide aj v preskúmvanej veci), nemôže niektorý výrok prvostupňového rozsudku potvrdiť a iné výroky zmeniť alebo zrušiť. Ako bolo už uvedené vyššie odvolací súd pri zmene rozhodnutia (§ 220 O.s.p.) nahradzuje v tomto prípade rozhodnutie súdu prvého stupňa ako celok. Z povahy rozhodnutia o zrušení a vypořádání podielového spoluvlastníctva vyplýva, že odvolací súd musí pri zmene odvolaním napadnutého rozhodnutia sám nanovo a v celom rozsahu vypořadať všetky práva a povinnosti účastníkov z právneho vzťahu podielového spoluvlastníctva a tiež nanovo konštituovať ich práva z novovzniknutých právnych vzťahov. Ak tak odvolací súd nepostupuje, dopustí sa pochybenia a zaťaží konanie vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Keďže v danom prípade výrok rozsudku odvolacieho súdu tieto vyššie uvedené požiadavky nespĺňa, zrušil Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok odvolacieho súdu (§ 242 ods. 2 písm. d/ O.s.p.) s výnimkou výrokov, ktorými potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby voči žalovanému 2/ a uznesenia súdu prvého stupňa.

Pokiaľ ide o námietku dovolateľa, že zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu o finančnom vypořádání spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Keďže dovolací súd považoval za potrebné zrušiť napadnutý rozsudok z dôvodu výskytu tzv. inej vady konania, majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), v dovolacom konaní neskúmal správnosť zaujatých právnych záverov odvolacieho súdu.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 3. októbra 2013

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková